

РІК XLVII, Ч. 2

ЛЮТИЙ — 1990 — FEBRUARY

No. 2, VOL. XLVII

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

ВИДАЄ СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ — PUBLISHED BY UNWLA, INC.

ПЕТРО ХОЛОДНИЙ — МИСТЕЦЬ

(Слово на похороні мистця в Бавнд-Бруку 30 січня 1990)

Петро Холодний. Ікона Богородиці з Дитячком
Petro Cholodny. Icon

Закони природи немилосердні — людина має вирвати в неї час свого існування і проявити себе у вчинках, які житимуть далі в наступних поколіннях. Тут стає особливою відповідальність мистця чи поета перед собою самим і своїми сучасниками — в тому, наскільки він зуміє висловити свою добу в тривалих творах і створити ідеї, які заповнювали б уяву і душі майбутніх. Це і є однією з основних проблем кожної культури, яка хоче бути тривалою і зберегти свою тяглість у майбутньому.

У цьому аспекті творчість Петра Холодного стоїть у центрі ключових проблем нашої доби. Спочатку нашого сторіччя, в першій його декаді, в українсько-

му мистецтві вже появилися творчі сили, які почали дивитися далеко вперед. Це були Олександр Архипенко і Михайло Бойчук. Перший пішов шляхом повної модернізації форм, другий — шляхом відродження наших багатовікових традицій. Політичні умови на Україні і справжня війна проти релігійних традицій не дозволили Бойчукові розвинутися вповні, але подібні ідеї, свої власні, почав витворяти Петро Холодний-Старший, який оновив українську ікону багатством імпресіоністичних барв. Його син Петро Холодний-Молодший пішов ще далі — в напрямі єднання традиції з найновішими стилями нашої доби.

Петро Холодний (старший) — портрет сина — Петра Холодного (молодшого)
Petro Cholodny (senior) — portait of son — Petro Cholodny

Він тут не був уже самотній, бо в тій ділянці творили й інші наші мистці, проте своїм тотальним майстерством Холодний створив, можна сказати, свою власну школу. Тут найважливіші для нас його власні твори, передусім ікони для іконостасів, стінні розписи, мозаїки, вітражі тощо. І сюжетно і стильово вони зовсім у дусі традиції, а одночасно від них повіває духом сучасності — тієї позачасової ритмічної гармонії, яка в нашій церкві повинна єднатися із звуковою гармонією співу і богослужбової відправи.

Я мабуть не помилюся, коли скажу, що саме в цій ділянці — релігійному мистцеві — мистецтво діяспори створило свої найзамітніші твори. В тих творах виявився естетичний смак і культурний рівень українського суспільства, яке саме таких творів бажало і вимагало від мистців. Як і в часах ренесансу, мистець став виразником естетичних вимог загалу. Це те, що тепер хотіли б досягти теж і мистці в Україні.

Щоб не бути голослівним, я згадаю один факт про значення саме релігійного мистецтва: восени минулого року була в Івано-Франківськ виставка картин одного з чільних сучасних мистців України — Опанаса Заливахи. На відкритті виставки він говорив (згідно із відеозаписом) про те, що в сучасній Україні народ стратив почуття естетики й гармонії, які є основою кожного мистецтва. Раніше, казав він, люди щотижня могли бачити мистецтво по церквах, а тепер цього майже немає і це відбивається на всіх ділянках культури. Це дуже слушне зауваження, яке мені пригадалося у зв'язку із згадкою про малярство Холодного. Величезну діру в українській культурі, витворену сталінсько-брежнєвською суб-культурою, не було б чим заповнити, коли б не такі мистці як Петро Холодний батько і син та їх колеги й послідовники.

*Петро Холодний мол. в Порто Ріко 1983 р. фото А. Гончаренко.
Petro Cholodnyy in Puerto Rico, 1983. Photo A. Honcharenko.*

*Петро Холодний. Краєвид
Petro Cholodny. Landscape*

Твори Петра Холодного-Молодшого порозкидані по світу і якось досі не появилася монографія про його велике мистецтво. Найвидатніші його твори повинні бути зібрані і відповідно видані, — це був би один з найкращих подарунків, що їх наша діаспора може дати тепер відновлюваній культурі України. Мистець великого досвіду, вникликий, розумний,

Петро Холодний. Жук
Petro Cholodny. Beetle.

Петро Холодний. Квіти.
Petro Cholodny - Flowers.

глибоко традиційний, а водночас дуже сучасний духом своєї творчості, Холодний залишив нам справжню клясику релігійного малярства. Мистець відійшов, але його мистецтво далі буде захоплювати всіх, хто вміє цінити справді завершені твори дозрілого майстерства.

Вічна йому пам'ять!

ЛИСТ З УКРАЇНИ...

Стою серед багатотисячного люду на старій площі перед львівською ратушею. Чекаємо. Віримо і не віримо. Оголошено в афішах, що мер міста Львова, Богдан Котик, буде віншувати Львівян з початком Різдвяних свят. І ще зазначено в афішах, що партійний керівник області Погребняк, зваживши на побажання багатотисячного бунтівливого Львова, які були висловлені на багаточисельних мітингах, оголосив 2 перші дні Різдвяних свят не робочими. Дочекалися, виробили! Перший раз їмо кутю не при закритих дверях, колядуємо в повен голос, виглядаємо вертепи, колядників.

Аж ось починається свято! Велично, гей би злетіли з небес, стали на чотирьох кутах міської

вежі чотири ангели і засурмили в труби. Голова міста Б. Котик, хвилюючись, вітає львів'ян. Ходить по площі св. Миколай (актор театру ім. Заньковецької Р. Максимчук), роздає дітям подарунки. А чорти з вертепів, (їх на площі близько 200 в прекрасних костюмах, масках) зачіпають молодичі і дівчат. І лунає над містом така давня і така молода коляда — "Ой радуйся земле, син Божий народився".

А я дивлюся на сльози радості на обличчях моїх земляків і приходять мені на думку слова із пісні: "Ой роду мій красний, роду мій прекрасний, братаймося, не цураймося, бо багацько нас є!"

Львів 1990 р.

"НАШЕ ЖИТТЯ", ЛЮТИЙ 1990